

תשובון לשאלון 011108 חורף תשע"ב "כרטיס כניסה למועדון האנשים המשכילים"

תשובות	מס' שאלה
<p align="center">1. הבנה</p> <p align="right">כללי:</p> <p>1. אפשרויות ציון: 0 – 50% - 100% ; מתקבלת העתקה רק אם היא ממוקדת ומשולבת באופן הולם בתשובה. 2. הורדה על ניסוח בשאלות פתוחות – עד 5%</p> <p align="center">ניסוח הטענה המרכזית של המאמר</p> <p>- <u>חשוב ללמוד את השפה התקנית (למרות העובדה שהיא אינה הגיונית וסדירה משפת הרחוב)</u></p> <p><u>כי היא משמשת כרטיס כניסה למועדון האנשים המשכילים / שיש להם זיקה לאוצרות התרבות שלנו.</u></p> <p>- (השפה התקנית אינה הגיונית או סדירה יותר משפת הרחוב, אבל בכל זאת) חשוב ללמוד את השפה התקנית כרטיס כניסה למועדון האנשים המשכילים והמתורבתים/ שיש להם זיקה לאוצרות התרבות שלנו.</p>	<p align="center">פרק א</p> <p align="center">1</p>
<p>א. הכותב והבלשנים מסכימים שהשפה התקנית לא יותר הגיונית או סדירה משפת הרחוב. (אפשר גם להעתיק מפסקה ג: "אם מישהו מתפתה להאמין... שהוא טועה לחלוטין").</p> <p>ב. הכותב והבלשנים חלוקים בשאלת הלימוד/ההוראה /הכפייה של כללי השפה התקנית על תלמידים. <u>או בצורה מפרטת</u>: הבלשנים סבורים שאין להתערב בשפה התקנית וללמד את הכללים ואילו הכותב סבור שיש ללמד את כללי השפה.</p> <p>ג. תפקידה של פסקה ז' במאמר: (4) להציג את טענת המתנגדים.</p>	<p align="center">2</p>
<p>א. הביקורת של כותב המאמר כלפי הגישה המקובלת בלימודי הלשון העברית היא</p> <p>- שהאמת בדבר חוסר ההיגיון והסדר של השפה התקנית מוסתרת מהתלמידים. (100%) - חוסר האונים והתסכול של התלמידים בלימוד העברית (רק 50%)</p> <p>ב. המלצתו של הכותב בנושא היא לומר לתלמידים אל האמת/ "להניח את כל הקלפים על השולחן" / לספר להם שכללי השפה התקנית אינם סדירים או הגיוניים (100%) ובדרך זו תופחת תחושת התסכול / תשתנה אווירת הלימוד (רק 50%)</p>	<p align="center">3</p>
<p>איפה לשבץ את המילים "יונות", "ביצות" "עפרונים":</p> <p>- <u>פסקות שאפשר לציין: ד, ה, ז.</u> על ציון הפסקה – (25%) - <u>נימוקים: (75%)</u> - ד: הטענה המודגמת היא שיש היגיון דקדוקי לצורות שנוצרות במשלבים הלא תקינים.</p> <p>- ה: הטענה המודגמת היא שחידושים לשוניים במשלבים הלא תקינים של השפה נוצרים משום שהם הגיוניים/ חידושים לא תקינים נוצרים מפני שצורות מסוימות אינן שקופות או סדירות/ שדוברי השפה שואפים להגדיל את ההיגיון ואת הסדירות בשפה.</p> <p>- ז: הטענה המודגמת היא שילדים, דוברים טבעיים של השפה, מתקשים להפנים חריגות.</p>	<p align="center">4</p>
<p>א. מה היה החייל טוען להגנתו במשפט? לבסס על המאמר</p> <p>- תתקבל כל דעה שתהיה הגיונית ומבוססת על המאמר (75% על טענתו של החייל; 25% על הביסוס – לא צריך להביא מראה מקום) – לדוגמה: סביר להניח, כי החייל היה טוען להגנתו במשפט כי אמנם הוא השתמש בשפת רחוב, אולם שפה זו לא פחות הגיונית או סדירה מהשפה התקנית, ולדעת בלשנים יש לאפשר לכל אדם להתבטא בשפתו הטבעית.</p> <p>ב. כיצד היה הכותב מגיב – להביא הוכחות מהמאמר</p> <p>- השערה הגיונית (75%) ומבוססת על המאמר (25%) לדוגמה: כל אחד יכול להתבטא בדרך הטבעית לו, אולם כדאי שפנייה לאדם הנמצא בעמדה גבוהה תיעשה על פי המוסכמות החברתיות המקובלות. ציטוט: "מי שמסוגל להשתמש במשלבים התקניים של השפה שייך למעין מועדון חברתי"</p>	<p align="center">5</p>

<p style="text-align: center;"><u>הבעה</u></p> <p style="text-align: right;">כללי :</p> <ul style="list-style-type: none"> - פחות מ-10 שורות (בלי להחשיב פתיחה מתוך המטלה) – 0 - סוגה שונה (סיכום, רשימה, טבלה, סיפור) – 0 - העתקה גורפת, לא שימוש מושכל בטקסט – 0 - נושא אחר – 0 - שגיאה בהבנת הנושא – יורדו אחוזים רק בתוכן ובמבנה, השאר כרגיל. - מבנה שונה ממבנה טיעון (תופעה, בעיה, יתרונות-חסרונות) 50% מתוכן ומבנה. 	
<p style="text-align: center;">תבחינים</p> <p>כללי : בולטות של מטרת הכתיבה (שכנוע) מודעות לנמענים – הבהרת נושאים ורעיונות שייתכן שאינם מורים לקוראים מרכיבי הכתיבה – הבעת עמדה והנמקתה</p> <p>תוכן ומבנה : עמדה ברורה ורלוונטית; נימוקים מהימנים והגיוניים; ביסוס מוצק; דיאלוג עם טענות נגד; פיתוח ופרופורציות; לכידות וקישוריות; פתיח רלוונטי הצגת הקונפליקט; סגיר- מסקנה או סיכום בלי חידושים</p> <p>מבוע : משלב לשוני בינוני גבוה; אוצר מילים וצירופים עשיר; עושר בביטויי ניגוד והסתייגות; דר דרכי מסירה מדויקות ומגוונות.</p> <p>תקינות : היצג (עימוד חלוקה לפסקות); תקינות תחבירית; שימוש תקין בצורות ובהצטרפויות בפועל ובשם; כתיב נכון; פיסוק קביל</p>	
<p>חיבור : עמדה מנומקת לגבי השאלה אם להגן על העברית התקנית או לתת לה להתפתח "חופשי":</p> <ul style="list-style-type: none"> - יש להתייחס לדילמה שבין חשיבות השמירה על השפה העברית מול התהליכים הטבעיים של התפתחות השפה; חשיבות הקשר אל המקורות מול חשיבות הביטוי החופשי האוטנטי, ולהציג עמדה ברורה בשאלה זו. - יש להעלות טענות נגד ולהפריכן. - מי שלא כתב על הנושא "אם צריך לתת ללשון להתפתח בלי יד מכוונת או לא" – יאבד את כל הנקודות של תוכן ומבנה - אם כתב על הנושא - חשוב שהעמדה שלו תהיה לב המאמר, תהיה לה בולטות, ושהביסוס מן המאמר ומן התלמיד ישרתו את העמדה המובעת במאמר. 	6
<p>חיבור : האם ראוי לקיים מאבקים ציבוריים העלולים לפגוע באזרחים.</p> <ul style="list-style-type: none"> - יש להתייחס לדילמה שבין הזכות להיאבק על זכויות העובדים לבין הפגיעה בציבור ולהציג עמדה ברורה בשאלה זו. - יש להעלות טענות נגד ולהפריך אותן. - במקרה שהתלמיד כתב במבנה של ניתוח תופעה והיבטיה, בעיה ופתרונה, או התמקד בהצגת דוגמה ולא כתב על הבעיה של מאבק ציבורי מול מחיר- יופחתו לו 50% מ"תוכן ומבנה". 	7

<p>פרק ב</p> <p>8</p>	<p>תחביר</p> <p>א. משפט מורכב / פסוקית: מכיוון שלשאלה..... הבלשנות / תיאור/סיבה (בתוכה) אם חברה צריכה להתעקש על הנחלת שפה תקנית / לוואי</p> <p>ב. שאלה=נשוא; / ערכים = לוואי או חלק מלוואי כולל</p> <p>ג. - הטענה הזו מבוססת על חוסר הבנה עמוק, מכיוון שהשאלה אם חברה צריכה להתעקש על הנחלת שפה תקנית אינה קשורה למדע הבלשנות לנורמות חברתיות. - השאלה אם חברה צריכה להתעקש על הנחלת שפה תקנית אינה קשורה למדע הבלשנות אלא זו שאלה של נורמות תרבותיות ושל ערכים חברתיים, ולכן הטענה מבוססת על חוסר הבנה עמוק. - הטענה הזו מבוססת על חוסר הבנה עמוק, מכיוון שהשאלה אם חברה צריכה להתעקש על הנחלת שפה תקנית היא שאלה של נורמות חברתיות ושל ערכים תרבותיים ולכן היא אינה קשורה למדע הבלשנות.</p>
<p>9</p>	<p>א. א. אילו הייתה...יעיל / אם יהיה ברור...הרחוב / שהשפה....הרחוב / א. III. העומדת לדיון / אם יש יותר...הלא-תקנית</p> <p>ב. משפטים I, II קשר לוגי של תנאי (אילו הייתה השפה... / אווירת הלימוד תשתפר..)</p> <p>ג. - מאחר שהשפה אינה רק מכשיר תקשורת יעיל, יש סיבה להתעקש על שפה תקנית - מאחר -שהשפה היא רק מכשיר תקשורת יעיל, אין סיבה להתעקש על שפה תקנית בכתובה ובדיבור.</p>
<p>10</p>	<p>א. א. שלי = לוואי; II. אני=נושא; III. לדעתי =הסגר; IV. לי =מושא</p> <p>ב. - ניסוח: במבט לאחור מבינים היום... / במבט לאחור מובן... / במבט לאחור אפשר להבין / במבט לאחור מישאה/ פלוני/אלמוני יכול להבין</p> <p>- משמעות: קול הכותב אינו נשמע והתחושה אובייקטיבית וכללית יותר – חלה על כולם. הדגשת הפעולה/ נימה רשמית</p> <p>ג. הסגר בכתובת טיעון לשם השמעת קולו של הנמען, הדגשת עמדתו, הבעת ספק, הסתייגות, היסמכות על אילנות גבוהים, תוקף, אסמכתא.</p>
<p>11</p>	<p>א. (1) ש-כש; / אם – לו; / מתי ש...כש / במידה ו – אם / רק שלוש! (2) נדרשת מילית זמן; תנאי בטל ולא קיים; מילות שאלה של התיאורים לא יכולות לשמש כמילות שעבוד בתוספת ש; נדרש תיאור תנאי (אם) ולא מידה (3) אין התאם בין הנושא=סרטם לבין הנשוא= הורדו. צ"ל סרטם הורדו.</p> <p>ב. המילה "יש" היא נשוא והמילה "ספר" היא נושא (מה יש?) – לפני נושא לא תבוא מילת יחס. המילה "את" היא מילת יחס לכן המשפט אינו תקין.</p>
<p>12</p>	<p>א. - חידושים לשוניים מתחילים את חייהם (פעמים רבות) במשלבים הלא תקינים של השפה. - חידושים לשוניים הם (מעצם טבעם) הגיוניים להפליא. - חידושים לשוניים עולים במוחם של דוברי השפה, (המבקשים להגדיל את הסדירות בה).</p> <p>ב. – שפעמים רבות מתחילים את חייהם במשלבים הלא תקינים של השפה – פסוקית לוואי; המבקשים להגדיל את הסדירות בה - פס' לוואי</p> <p>ג. חידושים לשוניים הם מעצם טבעם הגיוניים להפליא, ולכן הם עולים במוחם של דוברי השפה. - הפסוקיות תורמות להסבר, הבהרה, הרחבה של הצירופים שאליהן ה מתייחסות</p>
<p>13</p>	<p>א. II. have המשמעות = "צריך"/מודאלית/הוראה/ must - באחרים = קיום/ have</p> <p>ב. א. נשוא; / II. נשוא; / III. אוגד</p>

<p style="text-align: center;"><u>צורות</u></p> <p>א. פועל – ניתן / השתנתה, ניסו, נדמה / מעורר, מבין ש"ע – מבט, גישה / הקנייה, היגיון, רצון, מורים, שפה, שנים / תחושה</p> <p>ב. ש-י-כ / ד-ו-נ / י-ס-פ / ז-כ-י/ה</p>	14
<p>א. (1) להימנע / נפעל / (2) הרפיה / הימנעות / הבנה / הוכחה</p> <p>ב. פועל: היא מסירה כל אחריות מהמהלך. שם: המסירה של שחקן מספר 3 הייתה מרשימה.</p> <p>ג. הועבר / מיוחסת / מזוהה</p>	15
<p>א. (1) היכנסו / אחזור / גדלה</p> <p>(2) - במילה גודלת יש היגיון – היא מנסה לייצר סדירות בשפה בהשוואה לצורה הנפוצה יותר בבניין פעל, כגון כותבת, שומרת וכד'.</p> <p>ב. (1) ראשונה – שורש; שנייה – שורש; שלישית – צורן נטייה של נקבה.</p> <p>(2) משם עצם מתווך תרבות < ת-ר-ב-ת; אן השורש הוא שורש תנייני</p>	16
<p>א. (1) הזדהות; (2) הירתמות; (3) חברות, בלשנות (4) חשיבות (5) תופעה</p> <p>ב. (1) מועדון</p> <p>(2) שורש במשקל</p>	17
<p>א. - שורשית - מימוש, מסורת - לא שורשית - מובן, משלבים, מספר - גם וגם - מוסכמות, משמע, מוחם</p> <p>ב. (1) תקני, הגיוני, סדיר, לשוני,</p> <p>(2) בסיס + מוספית - תקני, הגיוני, לשוני שורש במשקל - סדיר,</p> <p>(3) שתי דרכים נפוצות: שורש במשקל; בסיס + צורן סופי אן הדרך הרווחת יותר היא בסיס + צורן סופי.</p>	18